

Neljapäev, 23. aprilli 2009.

Bussireisijate õigused *I**

P6_TA(2009)0281

Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2009. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb bussireisijate õigusi ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (KOM(2008)0817 – C6-0469/2008 – 2008/0237(COD))

(2010/C 184 E/68)

(Kaasotsustamismenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (KOM(2008)0817);
 - võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 251 lõiget 2 ja artikli 71 lõiget 1, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C6-0469/2008);
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 51;
 - võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni raportit (A6-0250/2009),
1. kiidab komisjoni ettepaneku muudetud kujul heaks;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon kavatseb seda oluliselt muuta või selle teise tekstiga asendada;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

P6_TC1-COD(2008)0237

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 23. aprillil 2009. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr .../2009, mis käsitleb bussireisijate õigusi ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 71 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut ||,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühenduse tegevuse eesmärk bussitranspordi alal peaks muu hulgas olema reisijate kõrgetasemeline kaitse, mis on samaväärne teiste transpordiliikidega ja mis kehtib kõikidel reisidel. Lisaks tuleks täies ulatuses arvestada üldisi tarbijakaitse nõudeid.
- (2) Kuna bussireisija on veolepingu nõrgem pool, tuleb reisija vastavaid õigusi kaitsta olenemata reisija kodakondsusest või elukohast ühenduses.
- (3) **Liikmesriikidel peaks olema võimalus teha käesolevast määrusest erand linna- ja linnalähitranspordi suhtes, kui nad tagavad reisijate õigused samaväärsel tasemel muude reguleerivate meetmetega. Nende meetmetega tuleks võtta arvesse mitmeliigilise ühistranspordi võrgustikke kasutavaid reisijaid käsitlevaid nn hartasid, mis hõlmavad käesoleva määruse artiklis 1 sätestatud asjaolusid. Komisjon peaks põhjalikult tutvuma võimalusega koostada linna-, linnalähis- ja piirkondliku transpordi reisijate õiguste ühised nõuded, mis hõlmaksid kõiki transpordiliike, ning esitama Euroopa Parlamendile aruande, millele on vajaduse korral lisatud õigusakti ettepanek.**
- (4) **Liikmesriigid peaksid innustama linna-, linnalähis- ja piirkondlike bussiteenuste valdkonnas nn reisijate hartade väljatöötamist, milles sätestatakse bussiettevõtjate kohustused parandada oma teenuse kvaliteeti ja täita paremini reisijate vajadusi.**
- (5) **Bussireisijate õiguste laiendamiseks võetavad ELi meetmed peaksid arvestama peamiselt väikestest ja keskmise suurusega ettevõtjatest koosneva veondussektori erisusi.**
- (6) Õnnetuste korral, mille tagajärjeks on surm või vigastus, peaksid reisijad saama tugineda vastutust käsitlevatele eeskirjadele, mis on samaväärsed teiste transpordiliikide puhul kehtivatega.

⁽¹⁾ ELT C ...

⁽²⁾ ELT C ...

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2009. aasta seisukoht.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

- (7) Reisijatel peaks olema õigus saada ettemakseid, mis katavad nende õnnetusjärgsed vahetud majanduslikud vajadused.
- (8) **Reisijad, kes kannavad kahju sellise õnnetusjuhtumi tagajärjel, mille kohta kehtib kindlustusgarantii, esitavad kahjuhiivitise nõude käesoleva määruse kohaselt esmalt bussiettevõtjale. Reisijad võivad nõude esitada kindlustusettevõtjale ainult sel juhul, kui bussiettevõtja ei võta asjaga seoses mingeid meetmeid.**
- (9) Bussiettevõtjad peaksid reisijate pagasi kaotsimineku või kahjustamise eest vastutama tingimustel, mis on samaväärsed teiste transpordiliikide puhul kehtivatega.
- (10) Bussiga reisijateveo teenustest peaksid kasu saama kõik kodanikud üldiselt. Seega peaks teiste isikutega samaväärne bussiga reisijateveo teenuste kasutamise võimalus olema kättesaadav puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele, sõltumata sellest, kas piiratud liikumisvõime on põhjustanud puue, vanus või muu tegur. Puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutel on kõigi teiste kodanikega võrdsed õigused vabale liikumisele, valikuvabadusele ja mittediskrimineerimisele.
- (11) Arvestades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklit 9 ja selleks, et anda puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele teiste kodanikega samaväärne võimalus bussiga reisida, tuleks kehtestada reisi ajal mittediskrimineerimise ja abistamise eeskirjad. Nimetatud isikutel tuleks seepärast lubada reisida ja nende vedamisest ei tohiks puude või piiratud liikumisvõime tõttu keelduda, välja arvatud põhjustel, mis on ohutuse seisukohalt õigustatud ja seadusega ette nähtud. Nimetatud isikutel peaks olema õigus saada abi bussijaamades ja bussi, sealhulgas bussi sisenedes ja bussi väljudes. Sotsiaalse kaasatuse huvides peaksid asjaomased isikud saama abi ilma lisatasuta. Bussiettevõtjad peaksid kehtestama juurdepääsueeskirjad, kasutades eelistatavalt Euroopa standardimisüsteemi.
- (12) **Bussiettevõtjad peaksid pakkuma oma töötajatele nõuetekohast eriväljaõpet, mis võimaldaks neil asjakohaselt abistada puudega ja piiratud liikumisvõimega isikuid. Sellist väljaõpet tuleks pakkuda Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiivi 2003/59/EÜ (reisijate- või kauba-veol kasutatavate teatavate maanteeõidukite juhtide alus- ja jätkuõppe kohta) ⁽¹⁾ raames. Liikmesriigid peaksid võimaluste piires toetama bussiettevõtjaid asjakohaste väljaõppeprogrammide koostamisel ja elluviimisel.**
- (13) Uute bussijaamade kavandamisel ning suuremate uuendustööde teostamisel peaksid käitajad **erandeid tegemata** võtma arvesse puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute vajadusi. Iga juhul peaksid bussijaamade käitajad määrama kindlaks punktid, kus kõnealused isikud saavad oma saabumisest ja abivajadusest teatada.
- (14) **Bussiettevõtjad peaksid samamoodi võtma kõnealuseid vajadusi arvesse uute ja uuendatavate sõidukite kavandamise üle otsustamisel.**
- (15) **Liikmesriigid peaksid olemasolevat infrastruktuuri vajaduse korral täiustama, et võimaldada bussiettevõtjatel tagada juurdepääs puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele ning neid asjakohaselt abistada.**
- (16) **Tõketeta liikuvuse parandamiseks võetavad ELi meetmed peaksid eelkõige edendama tõketeta juurdepääsu bussijaamadele ja -peatustele.**
- (17) **Vastavalt kaugliinibusside ligipääsetavust käsitleva projekti COST 349 järeldeste peaks komisjon tegeema ettepaneku meetmete kohta kergesti ligipääsetava infrastruktuuri loomiseks bussijaamade ja -peatuste jaoks, mis oleks koostalitlusvõimeline kogu ELis.**

⁽¹⁾ ELT L 226, 10.9.2003, kl 4.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

- (18) Bussireisijate õiguste hulka peaks kuuluma õigus saada teavet teenuste kohta nii enne reisi kui ka reisi ajal. Bussireisijatele antav kogu oluline teave peaks olema kättesaadav ka mõnel muul, puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele kättesaadaval kujul.
- (19) Käesolev määrus ei tohiks piirata bussiettevõtjate õigusi taotleda vastavalt kohaldatavatele õigusaktidele hüvitist mis tahes isikult, sealhulgas kolmandatelt isikutelt.
- (20) Reisi tühistamisest või pikaajalisest hilinemisest reisijatele tekkivaid ebamugavusi tuleks vähendada. Selleks tuleks reisijate eest piisavalt hoolitseda ja neid tuleks piisavalt teavitada. Reisijatel peaks olema võimalus reis tühistada ja saada piletite eest hüvitist või muuta reisi marsruuti rahuldavatel tingimustel või saada teavet muude transporditeenuste kohta. Kui bussiettevõtjad ei osuta reisijatele vajalikku abi, peaks reisijatel olema õigus rahalisele hüvitisele.
- (21) Bussiettevõtjad peaksid tegema koostööd, et võtta riigi või Euroopa tasandil vastu kord reisijatele osutatava teeninduse ja abi tõhustamiseks reisi katkemise, iseäranis pikaajaliste hilinemiste korral.
- (22) Käesolev määrus ei mõjuta reisijate õigusi, mis on kehtestatud nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiiviga 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta ⁽¹⁾. Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada juhtudel, kui pakettreis tühistatakse muul põhjusel kui bussiveoteenuse tühistamise tõttu.
- (23) Reisijaid tuleks nende käesolevas määruses sätestatud õigustest täielikult teavitada, et nad saaksid oma õigusi tõhusalt teostada.
- (24) Reisijal peaks olema võimalus oma õigusi teostada bussiettevõtja rakendatud asjakohase kaebemenetluse teel või esitades kaebuse asjaomase liikmesriigi selleks määratud asutusele või asutustele.
- (25) Liikmesriigid peaksid tagama bussiettevõtjate üldise vastavuse käesolevale määrusele, kontrollima selle rakendamist ning määrama asjakohase asutuse seda kontrolli läbi viima. Kontroll ei tohiks mõjutada reisijate õigusi taotleda kohtu kaudu siseriikliku õiguse alusel õiguskaitset.
- (26) Liikmesriigid peaksid kehtestama karistused käesoleva määruse rikkumise eest ja tagama nimetatud karistuste kohaldamise. Need karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (27) Kuna || käesoleva määruse eesmärke, nimelt tagada reisijatele kõrge ja võrdväärse kaitstuse ja abistamise tase bussitranspordil kõikides liikmeriikides, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning olulise rahvusvahelise mõõtme tõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (28) Käesolev määrus ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta) ⁽²⁾ kohaldamist.

⁽¹⁾ EÜT L 158, 23.6.1990, lk 59.⁽²⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

(29) Käesoleva määruse jõustamise aluseks peaks olema Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (tarbijakaitsealase koostöö määrus)⁽¹⁾. Seepärast tuleks kõnealust määrust vastavalt muuta.

(30) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Sisu

Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad järgneva kohta:

- 1) mittediskrimineerimine seoses bussiettevõtjate poolt reisijatele pakutavate veotingimustega;
- 2) bussiettevõtjate vastutus õnnetusjuhtumite puhul, mille tagajärjeks on *reisija* surm või *vigastus* või *reisija* pagasi kaotsimineku või kahjustamine;
- 3) bussiga reisivate puudega ja *piiratud liikumisvõimega* isikute mittediskrimineerimine ning kohustuslik abistamine;
- 4) bussiettevõtjate kohustused reisijate ees reisi tühistamise või hilinemise korral;
- 5) reisijatele antav miinimumteave;
- 6) kaebuste käsitlemine;
- 7) reisijate õiguste jõustamine.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse reisijate regulaarveo teenuste suhtes, mida osutavad bussiettevõtjad.
2. Liikmesriigid võivad teha erandi avaliku teenindamise lepingutega hõlmatud linna- **ja linnalähitranspordi** suhtes, kui nimetatud lepingutega tagatakse reisijate õigused käesolevas määruses nõutavaga samaväärsel tasemel.
3. Juhuvadude suhtes kohaldatakse üksnes II peatükki.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

⁽¹⁾ ELT L 364, 9.12.2004, lk 1.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

- 1) „bussiettevõtja” – vedaja, kellel on asukohariigi luba tegeleda bussivedudega vastavalt riiklikes õigusaktides sätestatud turulepääsu tingimustele, ja vedaja, kellel on kehtiv ühenduse litsents, mis on välja antud vastavalt nõukogu 16. märtsi 1992. aasta määrusele (EMÜ) nr 684/92 (*bussidega toimuva rahvusvahelise reisijateveo ühiseeskirjade kohta*)⁽¹⁾ rahvusvahelise reisijateveo teostamiseks;
- 2) „juhuveod” – määruse (EMÜ) nr 684/92 artikli 2 lõikes 3 määratletud teenused;
- 3) „regulaarveod” – määruse (EMÜ) nr 684/92 artikli 2 lõikes 1 määratletud teenused;
- 4) „veoleping” – vedu käsitlev leping bussiettevõtja ja reisija vahel ühe või mitme veoteenuse osutamiseks, **olenemata sellest, kas pilet osteti vedajalt, reisikorraldajalt või piletimüüjalt**;
- 5) „pilet” – reisimisõiguse andev kehtiv dokument või muul kujul kui paberina esinev samaväärne dokument, sealhulgas elektrooniline dokument, mille on välja andnud või heaks kiitnud bussiettevõtja või tema volitatud piletimüüja;
- 6) „piletimüüja” – vahendaja, kes müüb **bussiveoteenuseid, sealhulgas paketi osana, kas bussiettevõtja või reisikorraldaja nimel**;
- 7) „reisikorraldaja” – korraldaja direktiivi 90/314/EMÜ artikli 2 **punktis 2** määratletud tähenduses;
- 8) „puudega isik” või „piiratud liikumisvõimega isik” – isik, kelle liikumisvõime on reisi ajal füüsilise (sensoorse või lokomotoorse, alalise või ajutise) või vaimse puude või kahjustuse või muu puude või vanuse tõttu piiratud ning kelle seisund nõuab asjakohast tähelepanu ning kõikidele reisijatele kättesaadavate teenuste kohandamist tema erivajadustele;
- 9) „broneering” – isikliku veokokkuleppe eelneva kinnitamise korral reisimisõiguse andev dokument või elektrooniline luba;
- 10) „jaamakäitaja” – organisatsiooniline üksus liikmesriigis, kes vastutab bussijaama juhtimise eest;
- 11) „tühistamine” – varem kavandatud ja vähemalt ühe **konkreets**e broneeringuga **kindla** teenuse ärajäämine;
- 12) „hilinemine” – erinevus selle kellaaja vahel, millal reisija pidi sõiduplaani kohaselt ära sõitma või saabuma, ning tema tegeliku või oodatava ärasõidu- või saabumisaaja vahel;
- 13) „kättesaadaval kujul” – reisijad saavad kätte sama teabe näiteks teksti, reljeefse punktkirja, audio, video ja/või elektroonilisel kujul.

Artikkel 4

Veoleping ja mittediskrimineerivad lepingutingimused

1. Bussiettevõtjad annavad reisijale tõendi veolepingu sõlmimise kohta, väljastades reisijale ühe või mitu piletit. Pileteid peetakse esmapilgul usutavaks tõendiks lepingu sõlmimise kohta ja need annavad seega käesolevas määruises sätestatud õigused.

⁽¹⁾ EÜT L 74, 20.3.1992, lk 1.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

2. Ilma et see piiraks sotsiaaltariife nõudvate avaliku teenindamise kohustuste täitmist, pakutakse bussiettevõtjatele või piletimüüjate kohaldatavaid lepingutingimusi ja tariife avalikkusele, diskrimineerimata lõpptarbijat tema kodakondsuse või elukoha alusel või bussiettevõtja või piletimüüja asukoha alusel ühenduses.

Artikkel 5

Kohustustest loobumist käsitlev keeld

1. Käesoleva määruse alusel võetud kohustusi ei tohi piirata ega nendest loobuda, sealhulgas veolepingusse märgitava mööndus- või piirava klausliga.
2. Bussiettevõtja võib reisijatele pakkuda käesolevas määrukses kehtestatud nõuetest soodsamaid lepingutingimusi.

II peatükk

Bussiettevõtjate vastutus reisijate ja nende pagasi eest

Artikkel 6

Vastutus reisijate surma ja vigastuste eest

1. Bussiettevõtja vastutab kooskõlas käesoleva peatükiga kahju eest, mis tuleneb reisija surmast **või kehavigastustest** ■ bussiveoteenuse osutamisega seotud õnnetuse tagajärjel, reisija viibimise ajal bussis või bussi sisenedes või bussist väljudes.

2. Bussiettevõtja **süüalise vastutusega seotud** hüvitamiskohustuse suhtes eest ei kohaldata rahalist piirangut isegi juhul, kui see on ette nähtud seaduse, konventsiooni või lepinguga.

3. Nõude puhul, mille summa on kuni 220 000 eurot **reisija kohta**, ei saa bussiettevõtja ennast vastutusest vabastada ega oma vastutust piirata tõendades, et ta rakendas lõike 4 punktiga a ettenähtud abinõusid, **välja arvatud juhul, kui õnnetusjuhtumist tuleneva nõude kogusumma ületab summat, mille puhul on kooskõlas nõukogu 30. detsembri 1983. aasta teise direktiiviga 84/5/EMÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta) ⁽¹⁾ nõutav kohustuslik kindlustus vastavalt siseriiklikele õigusaktidele liikmesriigis, kus buss tavaliselt asub. Sellisel juhul on vastutus piiratud selle summaga.**

4. Bussiettevõtja ei vastuta lõike 1 alusel järgmistel juhtudel:

a) kui õnnetuse põhjustasid asjaolud, mis ei olnud seotud bussiveoteenuste osutamisega **või** mida **vedaja** ei oleks suutnud kõigi selles olukorras vajalike abinõude rakendamisele vaatamata vältida **või** mille tagajärge ta ei saanud ära hoida;

b) ulatuses, mil õnnetus toimus reisija süül või tema hooletuse tõttu.

5. Käesolev määrus:

a) ei käsita bussiettevõtjat ainsa kahju eest vastutava isikuna ega

b) piira bussiettevõtja õigusi nõuda vastavalt liikmesriigi kehtivale seadusele kahju hüvitamist mis tahes teiselt isikult.

⁽¹⁾ EÜT L 8, 11.1.1984, lk 17.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

Artikkel 7

Kahju hüvitamine

1. Reisija surma korral hõlmab artiklis 6 sätestatud vastutusele vastav hüvitis:
 - a) reisija surma tagajärjel tekkinud vajalikke kulutusi, eelkõige kulutusi surnukeha transportimiseks ja matmiseks;
 - b) kui surm ei saabu kohe, siis || lõikes 2 sätestatud hüvitist.
2. Reisija vigastuste või muude füüsilise või vaimse tervise kahjustuste korral hõlmab hüvitis:
 - a) vajalikke kulutusi eelkõige ravile ja põetamisele ning transpordile;
 - b) varalise kahju hüvitamist seoses reisija töövõime täieliku või osalise kaotusega või tema kasvanud vajadustega.
3. Kui reisija surma tõttu jäävad isikud, kelle ülalpidamiseks ta oli või oleks olnud õiguslikult kohustatud, toetusest ilma, on ka nendel isikutel õigus saada hüvitist nimetatud toetuse kaotamise eest.

Artikkel 8

Ettemaksed

1. Reisija surma **või kehavigastuse** || korral, mis tekib bussiveoteenuse osutamisega seotud õnnetuse tagajärjel, **ning kui reisijal ei ole muud reisikindlustust**, teeb bussiettevõtja viivitamata, kuid igal juhul **viieteistkümnne** päeva **jooksul** pärast hüvitise saamisele õigust omava füüsilise isiku kindlakstegemist **ettemakse**, mis **katab** vahetud majanduslikud vajadused võrdeliselt kahju suurusega **eeldusel, et on olemas piisavalt tõendeid selle kohta, et süü võib omistada bussiettevõtjale**.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, on surma korral ettemakse suuruseks reisija kohta vähemalt 21 000 eurot.
3. Ettemakse ei tähenda vastutuse tunnustamist ja selle võib käesoleva määruse alusel hiljem makstavatest summadest maha arvata, kuid see ei kuulu tagasimaksmisele, välja arvatud juhul, kui kahju põhjustas reisija hooletus või viga või kui ettemakse saanud isikul ei olnud õigust hüvitist saada **või kui tegelik tekkinud kahju oli ettemakse summast väiksem**.

Artikkel 9

Vastutus kaotsiläinud ja kahjustunud pagasi eest

1. Bussiettevõtja vastutab tema vastutusele antud pagasi kaotsimineku ja kahjustumise eest. Hüvitise maksimumsumma on 1 800 eurot reisija kohta.
2. Bussiveoteenuse osutamisega seotud õnnetuse korral vastutab bussiettevõtja reisijal seljas või käsipakidena kaasas olnud isiklike asjade kaotsimineku või kahjustumise eest. Hüvitise maksimumsumma on 1 300 eurot *reisija kohta*.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

3. **■** Bussiettevõtja *ei vastuta lõigetes 1 ja 2 osutatud kahju eest järgmistel juhtudel:*
- a) *kui kahju põhjustasid asjaolud, mis ei olnud seotud bussivee teenuste osutamisega ja mida bussiettevõtja ei oleks suutnud kõigi selles olukorras vajalike abinõude rakendamisele vaatamata vältida ning mille tagajärgi ta ei saanud ära hoida;*
- b) *kui kahju tekkis reisija süül või tema hooletuse tõttu.*

III peatükk

Puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute õigused

Artikkel 10

Vedamisest keeldumise vältimine

1. Bussiettevõtjad, nende piletimüüjad või reisikorraldajad ei keeldu puuet või piiratud liikumisvõimet põhjenduseks tuues:
- a) veeteenuse broneeringu vastuvõtmisest või pileti väljastamisest seoses reisiga, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust;
- b) puudega või piiratud liikumisvõimega isiku bussi lubamisest, kui sellel isikul on kehtiv pilet ja broneering.
2. Puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute broneeringute ning pileтите eest ei võeta lisatasu.

Artikkel 11

Erandid ja eritingimused

1. Artikli 10 sätetest olenemata võivad bussiettevõtjad, nende piletimüüjad või reisikorraldajad keelduda puudega või piiratud liikumisvõimega isiku broneeringu vastuvõtmisest, pileti väljastamisest või tema bussi lubamisest tema puuet või piiratud liikumisvõimet põhjenduseks tuues järgmistel juhtudel:

■

- a) kui puudega või piiratud liikumisvõimega isiku bussi sisenemine või vedamine on füüsiliselt **või reaalset** võimatu sõiduki **ehituse** tõttu;
- b) **kui sõiduk või lähte- või sihtkohas või marsruudil olev infrastruktuur ei ole sobivalt varustatud, et tagada puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute ohutu vedu;**

Broneeringu vastuvõtmisest keeldumise korral **■** esimese lõigu punktides a või b esitatud alustel teevad vedajad, piletimüüjad või reisikorraldajad mõistlikke jõupingutusi, et pakkuda kõnealusele isikule vastuvõetavat alternatiivi.

2. Puudega või piiratud liikumisvõimega isikule, kelle bussi võtmisest keelduti tema puude või piiratud liikumisvõime tõttu, pakutakse **valida** tagasimaksmise **võimaluse** ja **samaväärse aja jooksul sihtkohta viiva mõistliku alternatiivse veeteenuse vahel.**

Neljapäev, 23. aprilli 2009

3. **Kui see on tingimata vajalik**, võib bussiettevõtja, piletimüüja või reisikorraldaja nõuda, et puudega või piiratud liikumisvõimega isikut saadaks teine isik, kes on suuteline osutama sellele isikule vajalikku abi, kui ■:

a) esinevad lõike 1 punktis a või b osutatud tingimused, või

b) kui vastava sõiduki meeskond koosneb ainult ühest isikust, kes sõidukit juhib ja kellel ei ole võimalik osutada puudega või piiratud liikumisvõimega isikule I lisas kirjeldatud abi.

4. Kui bussiettevõtja või piletimüüja või reisikorraldaja rakendab lõikes 1 sätestatud erandit, teavitab ta viivitamatult puudega või piiratud liikumisvõimega isikut selle põhjustest või isiku taotluse korral teatab talle kõnealustest põhjustest kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast **taotluse esitamist**.

Artikkel 12

Juurdepääs ja teave

1. Kohaldatavate ohutusnõuete täitmiseks kehtestavad bussiettevõtjad ■ koostöös puudega ja piiratud liikumisvõimega **isikuid esindavate organisatsioonidega** ning artiklis 27 osutatud täitevasutuste esindajatega võrdse juurdepääsu eeskirjad, mis käsitlevad puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute **ning neid saatvate isikute** transporti. Eeskirjades sätestatakse kõnealuse bussiveoteenuse kõik juurdepääsu tingimused, sh juurdepääs kasutatavatele sõidukitele ja sõidukites olevatele võimalustele **ning sisseehitatud abivahenditele**.

2. Bussiettevõtjad või piletimüüjad teevad lõikes 1 sätestatud eeskirjad **kättesaadaval viisil** üldsusele kättesaadavaks vähemalt broneeringu tegemise ajal ja samades keeltes kui tavaliselt kõigile reisijatele avaldatav teave. Kõnealust teavet andes pööratakse erilist tähelepanu puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute vajadustele.

3. Bussiettevõtjad teevad taotluse korral **viivitamata** kättesaadavaks ohutusnõuded kehtestava rahvusvahelise, ühenduse või riikliku õigusakti, millel võrdse juurdepääsu eeskirjad põhinevad. **Eeskirjad tuleb esitada kättesaadaval viisil**.

4. Reisikorraldajad teevad kättesaadavaks lõikes 1 sätestatud eeskirjad, mida kohaldatakse nende poolt korraldatavate, müüdavate või müügiks pakutavate reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide juurde kuuluvate reiside suhtes.

5. Bussiettevõtjad, nende piletimüüjad ja reisikorraldajad tagavad, et puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele, **ka neile, kes ei saa reisida ilma abita kõrge või noore ea tõttu, ja neid saatvatele isikutele**, on kättesaadaval viisil esitatud kogu asjakohane teave veotingimuste, reisi ning teenuste juurdepääsetavuse kohta, sealhulgas interneti teel broneerimine ja internetis esitatav teave.

Artikkel 13

Õigus abile

1. Jaamakäitajad ning bussiettevõtjad tagavad puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele I lisas kirjeldatud asjakohase tasuta abi enne reisi, ■ pärast reisi **ja võimaluse korral reisi ajal**. **Abi kohandatakse vastavalt puudega või piiratud liikumisvõimega isiku isiklikele vajadustele**.

2. Jaamakäitajad ja bussiettevõtjad võivad pakkuda abi ise või sõlmida abi osutamiseks lepingu ühe või mitme poolega. Nad võivad sõlmida kõnealuse lepingu omal algatusel või taotluse korral.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

Juhul kui jaamakäitajad ja bussiettevõtjad sõlmivad abi osutamiseks lepingu ühe või mitme poolega, vastutavad nad jätkuvalt abi osutamise eest.

3. Käesoleva peatüki sätted ei takista jaamakäitajaid ega bussiettevõtjaid osutamast abi kõrgemal tasemel, kui on osutatud I lisas, ega osutamast täiendavaid teenuseid lisaks I lisas täpsustatud teenustele.

Artikkel 14

Õigus abile bussijaamades

1. Hiljemalt kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist määravad liikmesriigid kindlaks bussijaamad, kus tuleks osutada abi puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele, võttes arvesse vajadust tagada juurdepääs teenustele enamikus geograafilistes asukohtades. Liikmesriigid teatavad sellest komisjonile. **Komisjon avalikustab kindlaksmääratud bussijaamade nimekirja internetis.**

2. Liikmesriigi poolt vastavalt lõikele 1 määratud jaamakäitaja on kohustatud tagama puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele lisatasuta I lisa a osas täpsustatud abi osutamise, tingimusel et nimetatud isikud vastavad artikli 16 tingimustele.

3. **Kui on vaja kasutada tunnustatud juhtkoera, lubatakse seda juhul, kui bussiettevõtjale, piletimüüjale või reisikorraldajale on sellest eelnevalt teada antud vastavalt juhtkoerte vedu käsitlevatele kohaldatavatele siseriiklikele eeskirjadele.**

Artikkel 15

Õigus abile bussis

Bussiettevõtjad osutavad puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele ■ bussi sisenemisel ja bussist väljumisel tasuta vähemalt I lisa b osas täpsustatud abi, tingimusel et asjaomane isik vastab artiklis 16 sätestatud tingimustele.

Artikkel 16

Abi andmise tingimused

1. Bussiettevõtjad, jaamakäitajad, piletimüüjad ja reisikorraldajad teevad koostööd, et osutada puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele abi, tingimusel et asjaomase isiku abivajadusest on bussiettevõtjale, jaamakäitajale, piletimüüjale või reisikorraldajale teatatud vähemalt **24 tundi** enne sellise abi vajamist, **välja arvatud juhul, kui abiandja teeb ettepaneku lühema teavitamisaja kohta või selles lepivad kokku abiandja ja reisija.**

2. Bussiettevõtjad, piletimüüjad ja reisikorraldajad võtavad kõik vajalikud meetmed puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute abivajadust käsitlevate teadete vastuvõtmiseks. **Reisija saab kinnituse selle kohta, et tema abivajadustega on arvestatud. Kõnealuseid kohustusi** kohaldatakse kõigis müügipunktides, sealhulgas telefoni ja interneti teel toimuva müügi suhtes.

3. Juhul kui abivajadusest ei ole vastavalt lõikele 1 teatatud, teevad bussiettevõtjad, jaamakäitajad, piletimüüjad ja reisikorraldajad kõik mõistlikud pingutused, et anda puudega või piiratud liikumisvõimega isikule abi nii, et ta saaks siseneda bussi või ümber istuda väljuvasse bussi või väljuda saabuvast bussist, millele ta on pileti ostnud.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

4. Abi osutatakse tingimusel, et asjaomane isik ilmub kindlaksmääratud punkti:
- bussiettevõtja poolt eelnevalt määratud ajaks, mis ei ole rohkem kui 60 minutit enne *graafikujärgset* väljumisaega, või
 - kui aega ei ole määratud, siis hiljemalt 30 minutit enne *graafikujärgset* väljumisaega, **välja arvatud juhul, kui abiandja on teinud muu ettepaneku või reisija ja abiandja on kokku leppinud teisiti.**
5. Liikmesriigi poolt vastavalt artikli 14 lõikele 1 määratud jaamakäitaja määrab kohalikke tingimusi arvesse võttes ja ilma, et see piiraks teiste isikute õigusi väljaspool jaama territooriumi paiknevatele aladele, jaamas või jaamakäitaja otsese kontrolli all olevates kohtades nii jaamahoones kui ka väljaspool jaamahoonet kindlaks saabumis- ja väljumispunktid, kus puudega ja piiratud liikumisvõimega isikud saavad teatada oma saabumisest ja paluda abi.
6. Lõikes 5 osutatud **määratud** punktid on selgelt tähistatud, **juurdepääsetavad ning äratuntavad puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute poolt** ning sealt saab kättesaadaval viisil **vajalikku** teavet jaama ja osutatava abi kohta.

Artikkel 17

Teabe edastamine kolmandale isikule

1. Kui abi osutamiseks on sõlmitud allhankaleping ning bussiettevõtja, piletimüüja või reisikorraldaja saab teate abivajaduse kohta vähemalt 48 tundi enne *graafikujärgset* väljumisaega, edastab ta asjaomase teabe **nii, et alltöövõtja saab teate** vähemalt 36 tundi enne *graafikujärgset* väljumisaega.
2. Kui abi osutamiseks on sõlmitud allhankaleping ning bussiettevõtja, piletimüüja või reisikorraldaja saab teate abivajaduse kohta vähem kui 48 tundi enne *graafikujärgset* väljumisaega, edastab bussiettevõtja, piletimüüja või reisikorraldaja asjaomase teabe **nii, et alltöövõtja saab teate** niipea kui võimalik.

Artikkel 18

Koolitus

Bussiettevõtjad ja jaamakäitajad:

- a) tagavad, et kõik nende töötajad, kes osutavad puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele otsest abi, sealhulgas alltöövõtjad, teavad, kuidas rahuldada erineva puude või liikumishäirega isikute vajadusi;
- b) korraldavad kõikidele reisijatega vahetult tegelevatele töötajatele II lisas kirjeldatud koolituse puudega isikute abistamise ja puudega isikute suhtes teadlikkuse suurendamise kohta;
- c) tagavad, et kõik uued töötajad osaleksid töölevõtmisel puudega inimeste alasel koolitusel ning et töötajatele viidaks vajadusel läbi täiendkoolitused.

Artikkel 19

Hüvitis ratastoolide ja muude liikumisabivahendite eest

1. Kui ratastool või muu liikumisabivahend või selle osa on läinud kaotsi või saanud kahjustada jaamas käitlemise või bussis transportimise ajal, maksab reisijale, kellele ese kuulub, hüvitist kas bussiettevõtja või jaamakäitaja, olenevalt sellest, kes vastutas eseme eest ajal, mil see läks kaotsi või sai kahjustada.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

Vajadusel võetakse kõik abinõud abivahendi kiireks asendamiseks **vahendiga, millel on samasugused tehnilised ja funktsionaalsed omadused nagu kaotsiläinud või kahjustatud abivahendil.**

2. Bussiettevõtja ei vastuta lõike 1 kohaselt kahju eest järgmistel juhtudel:

a) kui kahju põhjustasid asjaolud, mis ei olnud seotud bussiveoteenuste osutamisega ja mida bussiettevõtja ei oleks suutnud kõigi selles olukorras vajalike abinõude rakendamisele vaatamata vältida ning mille tagajärgi ta ei saanud ära hoida;

b) kui kahju tekkis reisija süül või tema hooletuse tõttu.

3. Käesoleva artikli alusel **makstav hüvitis on samaväärne tegeliku kahjuga.**

IV peatükk

Bussiettevõtjate kohustused reisi katkemise korral

Artikkel 20

Vastutus reisi tühistamise ja pikaajalise hilinemise korral

1. Bussiettevõtjad vastutavad reise tühistamise **■ ülebroneerimise ning** väljumise hilinemise eest üle kahe tunni. **Bussiettevõtjad vastutavad ainult selliste tühistamiste ja hilinemiste eest, mida nad saavad mõjutada. Vastutuse alla ei kuulu hilinemine liiklusummikute ega piiri- ja/või sõidukikontrollide tõttu. Kõigil sellistel juhtudel, kus bussiettevõtja vastutust kohaldatakse:**

a) pakutakse reisijale mõistlikel tingimustel kohe muud **tasuta** veoteenust või, kui see ei ole otstarbekas, teatatakse talle teiste vedajate **||** asjaomastest alternatiivsetest veoteenustest;

b) hüvitatakse asjaomastele reisijatele pileti hind, välja arvatud juhul, kui nad võtavad vastu punktis a osutatud muu veoteenuse;

c) **lisaks punktis b osutatud piletihinna hüvitamisele** on asjaomastel reisijatel õigus hüvitisele kuni **50 %** ulatuses pileti hinnast, kui bussiettevõtja ei paku muud veoteenust ega esita teavet, nagu osutatud punktis a. Hüvitis makstakse ühe kuu jooksul pärast hüvitise taotluse esitamist;

d) reisijatel on õigus saada hüvitist **50 %** ulatuses pileti hinnast kaotamata õigust transpordile, kui nad otsustavad võtta vastu pakutud alternatiivsed veoteenused. Pileti hind on reisija makstud täishind reisi hilinev osa eest. Hüvitis makstakse ühe kuu jooksul pärast hüvitise taotluse esitamist;

e) pakutakse reisijatele einet ja karastusjooke vastavalt ootamisaja kestusele, kui neid saab mõistlikul viisil pakkuda;

f) pakutakse hotelli- või muud majutust ja transporti jaama ning majutuskoha vahel juhul, kui on vaja enne reisi jätkamist ööbida;

g) kui buss muutub sõidukõlbmatuks, pakutakse transporti sõidukõlbmatu sõiduki juurest sobiva ootamiskohani ja/või jaama, kust on võimalik reisi jätkata.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

2. Muudel kui lõikes 1 nimetatud juhtudel vastutavad bussiettevõtjad hilinemiste eest, mis ületavad saabumisel kahte tundi, kui hilineakse järgmistel põhjustel:

— bussijuhi hooletus ja süü või

— sõiduki tehniline rike.

Sellisel juhul:

a) on reisijatel õigus saada hüvitist 50 % ulatuses pileti hinnast. Pileti hind on reisija makstud täishind reisi hilinev osa eest. Hüvitis makstakse ühe kuu jooksul pärast hüvitise taotluse esitamist;

b) pakutakse reisijatele kõnealuse artikli lõike 1 punktides e, f ja g osutatud abi.

3. Bussiettevõtja on vastutusest vabastatud, kui tühistamise või hilinemise põhjus oli üks järgmistest:

a) asjaolud, mis ei olnud seotud bussiveoteenuste osutamisega ja mida bussiettevõtja ei oleks suutnud kõigi selles olukorras vajalike abinõude rakendamisele vaatamata vältida ning mille tagajärgi ta ei saanud ära hoida;

b) reisija hooletus; või

c) kolmanda isiku tegevus, mida bussiettevõtja ei oleks suutnud kõigi selles olukorras vajalike abinõude rakendamisele vaatamata vältida ning mille tagajärgi ta ei saanud ära hoida.

Artikkel 21

Teabe esitamine

1. Hilinemise korral teatavad bussiettevõtjad või vajaduse korral jaamakäitajad reisijatele eeldatava väljumis- või saabumisaaja niipea, kui see on teada, kuid mitte hiljem kui 30 minutit pärast reisi graafikujärgset väljumisaega või üks tund enne reisi graafikujärgset saabumisaega. **Kõnealune teave esitatakse kättesaadaval viisil ka puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele.**

2. Kui reisijad jäävad hilinemise tõttu ühendusreisist maha, teevad bussiettevõtjad mõistlikud pingutused, et teavitada asjaomaseid reisijaid muudest ühendusreisidest.

Artikkel 22

Täiendavad nõuded

Käesoleva määruse kohaldamine ei piira reisijate õigusi lisahüvitisele. Käesoleva määruse alusel ettenähtud hüvitis võidakse sellisest lisahüvitisest maha arvata.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

Artikkel 23

Reisijaid soosivad täiendavad meetmed

Veotettevõtjad teevad koostööd, et võtta sidusrühmi, kutseliite ning tarbijate, reisijate ja puudega isikute ühendusi kaasates vastu riigi või Euroopa tasandil eeskirjad. Kõnealused meetmed peaksid olema suunatud reisijatele osutatava teeninduse parandamisele, eelkõige pikaajaliste hilinemiste ja reisi katkemise või tühistamise korral, **seades prioriteediks hoolitsemise nende reisijate, kellel on erivajadused puude, piiratud liikumisvõime, haiguse, kõrge vanuse, raseduse ning väikelaste tõttu, ja neid saatvate reisijate eest.**

Pikaajaliste hilinemiste ja reisi katkemise või tühistamise korral hoolitsetakse eelkõige selle eest, et reisijatele pakutakse arstiabi, vastavalt vajadusele süüa ja juua, regulaarselt ajakohastatud teavet ning vajaduse korral alternatiivset reisikorraldust ja majutust.

V peatükk

Reisijatele suunatud teave ja kaebuste käsitlemine

Artikkel 24

Reisiteabe saamise õigus

Jaamakäitajad ja bussiettevõtjad annavad reisijatele kogu reisi vältel **kättesaadaval viisil** asjakohast reisi-teavet. ■

Artikkel 25

Teave reisijate õiguste kohta

■ Bussiettevõtjad ja jaamakäitajad tagavad, et reisijatele antakse hiljemalt väljumisel ja reisi ajal asjakohast ja arusaadavat teavet käesolevast määrusest tulenevate õiguste koht. Teavet antakse **kättesaadaval viisil**. Kõnealust teavet andes pööratakse erilist tähelepanu puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute vajadustele. Nime-tatud teave sisaldab liikmesriigi poolt artikli 27 lõike 1 alusel määratud täitevasutuse kontaktandmeid.

Artikkel 26

Kaebused

1. Bussiettevõtjad kehtestavad mehhanismi, **juhul kui seda juba ei ole**, et käsitleda kaebusi seoses käesoleva määrusega hõlmatud õiguste ja kohustustega, **ning see mehhanism on kättesaadav kõikidele reisijatele, sealhulgas puudega ja piiratud liikumisvõimega reisijatele.**

2. Reisijad võivad esitada kaebuse bussiettevõtjale ühe kuu jooksul alates kuupäevast, mil teenust osutati või oleks tulnud osutada. Kaebuse saaja peab 20 tööpäeva jooksul esitama põhjendatud arvamuse või õigustatud juhtudel teatama reisijale, millisel kuupäeval võib ta oodata kaebusele vastust. Vastama peab siiski mitte hiljem kui kahe kuu jooksul pärast kaebuse saamist.

3. Kui lõikes 2 sätestatud aja jooksul vastust ei saada, loetakse kaebus heakskiidetuks.

4. Bussiettevõtjad avaldavad igal aastal aruande, mis sisaldab saadud kaebuste arvu ja teemasid, vastamiseks keskmiselt kulunud päevade arvu ja võetud heastamismeetmeid.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

VI peatükk

Jõustamine ja riiklikud täitevasutused

Artikkel 27

Riiklikud täitevasutused

1. Iga liikmesriik määrab asutuse või asutused, kes vastutavad käesoleva määruse jõustamise eest. Iga asutus võtab meetmed, mis on vajalikud reisijate õiguste kaitse tagamiseks, sealhulgas artiklis 12 osutatud juurdepääsueeskirjade täitmiseks. Iga asutus on oma organisatsiooni, rahastamisotsuste, juriidilise struktuuri ja otsuste tegemise poolest **isik** sõltumatu.
2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni vastavalt käesolevale artiklile määratud asutusest või asutustest ja nende kohustustest.
3. **Need asutused teevad koostööd bussiettevõtjaid ja tarbijaid esindavate organisatsioonidega, sealhulgas puudega ja piiratud liikumisvõimega isikuid esindavate organisatsioonidega.**
4. Iga reisija võib esitada kaebusi käesoleva määruse väidetava rikkumise kohta lõike 1 alusel määratud asutusele.
5. Liikmesriigid, kes on otsustanud teha artikli 2 lõike 2 alusel teatavate teenuste suhtes erandi, tagavad samaväärse mehhanismi reisijate õiguste jõustamiseks.

Artikkel 28

Jõustamise aruanne

1. Artikli 27 lõike 1 alusel määratud täitevasutused avaldavad iga aasta 1. juunil oma eelneva aasta tegevuse kohta aruande, mis sisaldab muu hulgas järgmist:
 - a) käesoleva määruse sätete rakendamiseks võetud meetmete kirjeldus;
 - b) viide üksikkaebuste lahendamise menetlusele;
 - c) kokkuvõtte liikmesriigis kohaldatavatest puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute juurdepääsu eeskirjadest;
 - d) koondandmed kaebuste kohta, **sealhulgas nende tulemuste ja lahendamise ajakava kohta;**
 - e) kohaldatavate karistuste üksikasjad;
 - f) muud käesoleva määruse parema täitmise seisukohalt olulised küsimused.
2. Kõnealuse aruande esitamiseks koostavad täitevasutused kaebuste kohta statistika teemade ja asjaomaste ettevõtjate lõikes. Nimetatud andmed esitatakse nõudmise korral komisjonile või riigi uurimisasutustele kuni kolme aasta möödumiseni vahejuhtumist.

Artikkel 29

Täitevasutuste koostöö

Artikli 27 lõike 1 alusel määratud riiklikud täitevasutused vahetavad teavet oma töö ja otsustuspõhimõtete ning tavade kohta, et tagada reisijate ühtne kaitse kogu ühenduses. Selle ülesande täitmisel toetab neid komisjon.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

Artikkel 30

Karistused

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva määruse sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad, **ning võivad hõlmata reisijale hüvitise maksmise kohustust**. Liikmesriigid edastavad nimetatud sätteid komisjonile ja teavitavad komisjoni viivitamatult kõikidest nimetatud sätteid puudutavatest hilisematest muudatustest.

VII peatükk

Lõppsätted

Artikkel 31

Aruanne

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt ... (*) aruande käesoleva määruse toimimise ja mõju kohta. Vajaduse korral lisatakse aruandele õigusakti ettepanekud käesoleva määruse sätete üksikasjalikumaks rakendamiseks või määruse muutmiseks.

Artikkel 32

Määruse (EÜ) nr 2006/2004 muutmine

Määruse (EÜ) nr 2006/2004 lisale lisatakse järgmine punkt:

„18. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EÜ) nr ..., mis käsitleb bussireisijate õigusi ning millega muudetakse II määrust (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (tarbijakaitsealase koostöö määrus) (ELT L ...).”

Artikkel 33

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnenandal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates ... (**).

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

II,

Euroopa Parlamendi nimel
presidenteesistuja

Nõukogu nimel
presidenteesistuja

(*) Väljaannete talitus: kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumist.

(**) Väljaannete talitus: **kaks aastat** pärast käesoleva määruse jõustumist.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

I LISA

Puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutele osutatav abi

a) Abi bussijaamades

Abi ja kord, mis on vajalik, et võimaldada puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutel:

- teatada oma saabumisest jaama ja edastada soov abi saamiseks määratud punktides;
- liikuda määratud punktist kassani, ooteruumi ja väljumiskohta.

b) Abi bussis

Abi ja kord, mis on vajalik, et võimaldada puudega ja piiratud liikumisvõimega isikutel:

- siseneda bussi, olles varustatud tõstuki, ratastooli või muu vajaliku abiga;
- pagas bussi paigutada;
- pagas bussist välja võtta;
- bussist väljuda;
- minna **võimaluse korral** tualettruumi;
- võtta **võimaluse korral** bussi kaasa tunnustatud juhtkoer;
- liikuda oma kohani;
- saada kättesaadaval kujul olulist teavet reisi kohta;
- siseneda bussi / väljuda bussist peatuste ajal, kui see on võimalik.

Neljapäev, 23. aprilli 2009

II LISA

Puudega inimeste alane koolitus

a) Puudega seotud teadlikkuse suurendamise koolitus

Reisijatega vahetult tegelevate töötajate koolitus hõlmab järgmist:

- füüsilise, meele- (kuulmine ja nägemine), varjatud või vaimupuudega reisijate alane teadlikkus ja asjakohane suhtumine kõnealustesse reisijatesse, kaasa arvatud see, kuidas teha vahet selliste isikute erinevatel võimetusel, kelle liikuvus, suunataju või suhtlemisvõime võib olla nõrgenenud;
- puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute ees seisvad takistused, sealhulgas suhtumise ning keskkonnaga seotud, füüsilised ja organisatsioonilised takistused;
- tunnustatud *abikoerad*, sealhulgas nende ülesanded ja vajadused;
- ootamatute olukordade lahendamine;
- suhtlemisoskus ning viisid kurtide ja kuulmis-, nägemis-, kõne- ja vaimupuudega inimestega suhtlemiseks;
- ratastoolide ja muude liikumisabivahendite hoolikas käitlemine, et vältida nende kahjustamist (kõikidele pagasi käitlemise eest vastutavatele töötajatele).

b) Puudega isikute abistamise koolitus

Puudega või piiratud liikumisvõimega isikut või isikuid vahetult abistavate töötajate koolitus hõlmab järgmist:

- kuidas aidata ratastooli kasutajaid ratastooli ja sealt välja;
 - oskused abistamiseks puudega või piiratud liikumisvõimega isikuid, kes reisivad koos tunnustatud *abikoeraga*, kaasa arvatud nende *koerte* ülesanded ja vajadused;
 - pimedate ja osalise nägemispuudega reisijate saatmiseks ning tunnustatud ***abikoertega*** tegelemiseks ja transportimiseks vajalikud võtted, ***pidades silmas, et juhtkoerad on koolitatud täitma üksnes omaniku käsklusi ning neid ei tohiks anda töötava personali kätte***;
 - arusaamine sellest, millist liiki seadmetega saab puudega või piiratud liikumisvõimega isikuid abistada, ja teadmised selliste seadmete käsitlemise kohta;
 - sõidukisse sisenemiseks ja sellest väljumiseks vajalike abiseadmete kasutamine ning selliste sisenemise ja väljumisega seotud asjakohaste menetluste tundmine, millega kaitstakse puudega või piiratud liikumisvõimega isikute ohutust ja väärikust;
 - piisav arusaamine vajadusest usaldusväärse ja professionaalse abi järele; samuti teadlikkus sellest, et puudega reisijad võivad tunda end reisi ajal haavatavana, kuna nad sõltuvad reisi ajal pakutavast abist;
 - teadmised esmaabist.
-